

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1/4 годину	6 Кр.
на 1/2 године	3 »
на 3/4 године	2 »
Поједини бројеви 10 пот.	

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК :

ЂОКА РАДУЛОВИЋ

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанин«
Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује јефтиније.

Зашто и како се задужујемо.

I.

Врло је редак данас ратар, коме не треба позајмица. Пре неколико година могао је човек на прсте избројати све у селу, који имају дуга, а данас мало да нису довољни и прсти само од једне руке, па да се изброје они, који немају дуга или бар да се не морају испомагати позајмицама.

Имовно стање наше није ни мало повољно и кад га сравнимо са пређашњим, видимо, не само да смо сад сиромашнији, него да у нас сиротиња из године у годину све већа бива. Кад и зашто је сиромашење у нас настало, нећемо овде потанко ди испитујемо, — јер то није ни од скора, а има и врло много узрока томе — али ћемо се ипак на неке само узроке, због којих управо највише сиромашимо, да осврнемо и да видимо: зашто и како се задужујемо.

Ко пажљиво проматра како ми по селима живимо и радимо, признаће, да од свих зајмова, који се дижу, врло се мали део уложи у рад, у привредне цели, као: куповање имања, у аренде, у набављање ратарских справа, семена, ђубрета, стоке итд. у опште, да се подмири оно што је потребно при обрађивању земље, да можемо земљу боље и савршеније обрађивати, а од чега бисмо имали не само ту корист, да позајмљени новац из рада нашег извучемо и лако вратимо, него и да своје имовно стање поправимо и

умножимо. Највећи део зајма, што га дижемо, употребљава се, не на производњу, него за потрошњу, а то бива само зато, што живимо и хоћемо да живимо онако како стање наше не може да поднесе и на послетку како нам и не приличи. Не само што сву годишњу муку своју већином потрошимо на којешта, па се због тога и рђавије хранимо и трпимо оскудицу где кад и у најнужнијим потребама у своме раду, него се и задужујемо, да задовољимо само оним нашим многим шкљодљивим обичајима и сувишним прохтевима.

Познато је, да — готово сви — не можемо и не умемо да правимо свадбу, док се или не задужимо или продамо које марвинче, које нам је потребно за рад, или који комад земље од којег ваља да живимо, и ако знамо, да нам за издржавање породице, која се женидом умножила, да ће се с временом и јаче умножити, треба основни капитал да је и већи и јачи. И као год у овом, тако се исто поступа у свакој другој прилици, и радимо као да стрмоглавце мислимо, олако, не рачунајући ни мало са приликама у којима живимо. Све то потиче из оног нашег надметања, и то баш у ономе, што нас упропашћује, па не дамо да неко други може боље од нас, да бајаги, не останемо под срамотом. Да не узмемо у рачун, да ће нам неки пут лед, магла, мраз, суша итд. упропатити усев, да нам се стока поболи и настрада, да и болест у породици и

друга каква несрећа може да нас снађе, па да и због тога долазимо у неповољне прилике, већ само оно, што смо навели, доводи нас до сигурног застоја у напредовању, па и до пропадања. Ми, онако живећи и радећи, пропадамо и без Божје воље, са своје кривице, а кад нас снађе каква невоља с Божје стране, она нас само дотуче. Ни један народ с којима живимо не троши ни близу толико као ми на свадбу, славе, даће, па на моду и т. д.

Последице овог неразумног нашег живота лепо се виде на све стране, и жалосне су. Народи, који живе око нас и с нама, све се јаче утискују међу нас и прекупљују по мало, али увек наша имања, и то не зато, што су они од нас можда вреднији и у раду издржљивији, него што су штедљивији, што живе умереније, разумније и онако како то ратару и доликује.

Примера за то имамо скоро у сваком нашем месту, и лепо видимо како се из горњих крајева Бачке и Баната повлачимо у доње, а одавде даље, јер не можемо да издржимо утакмицу са народима, који живе од нас трезвеније, умереније, држе се народне ношње, па уштеду своју улажу у привреду и напредују.

Сиромашењу нашем много је припомогло и то што смо, било да задовољимо своје сувишне прохтеве, било оправдане своје потребе, задуживали се на начине, који су нас само упро-

ПОДЛИСТАК.

Архијерејски поздрав.

Приликом I. певачке славе Срба певача у Сомбору послао је г. Митрофан Шевић епископ бачки поздрав, који је прочитан у свечаној седници свих срп. певачких друштава и учинио је веома дубок утисак.

Поздрав гласи овако:

Славном

Савезу Српских Певачких Друштава

у Сомбору.

Славни Савез изволео ме је позвати на I. певачку славу Срба певача о Духовима ове године.

Користим се приликом, да овај културни потхват, први своје врсте, у нас, у срцу управимој поверене епархије, као надлежни епископ дијецезан срдечно поздравим и да овој певачкој слави пожелим сваког успеха.

Уверен сам и о великом наравственоваспитном значају песме у опће, а не мање о благотворном утецају њезину на буђење и одржање националне свести народа нашег, па бих искрено желео, да овај културни потхват слав. Савеза наиђе на онакав одазив у народу и отаџбини

нашој, како ће моћи свладати све тешкоће и обезбедити себи трајну вредност у народу нашем и домовини Угарској.

Па када такој жељи израза дајем, падају ми на ум вазда речи родољубивога песника: »што Србин још се држи крај свих зала, песма га је одржала, њојзи хвала!«

Јамачно та благодарност покољења на оваком успеху српске песме с вером у њено благотворно дејство и у будуће, покреће и даје импулза и смераној великој певачкој слави.

Али је то чудотворна песма била петстолетног мученичког народа, у прошлости кратке земаљске среће, дугога искушења, ну велике животне снаге, снагу пак ту животу давало је и одржавало дубоко религиозно чувство, које је готово било и пред одсудним кораком пређе приволети се царству небеском, него ли царству земаљском и које је тужна раја вековима црпла са сабора својих црквених око српских славних задужбина, камо се у патњама жељна утехе јатомице слегала, док није дошао помоћ Оног, који нам у вечној Својој књизи вели: призиви ме у невољи својој, избавићу те и ти ме прослави (Пс. 50, 15.).

У овакој светој, молитвеној атмосфери, на живој речи Христове вере, снажно се и крепио дух српскога народа и стварао гусларе, из којих је вером проникнута, надом подигнута душа Србинова, крај бијеле цркве Манастира, уз тужно брујање јаворових гусала, испевала песму за песмом народном од службе до службе, од сабора до сабора, од срца к срцу, од уста до уста, са кољена на кољено, чувајући српски образ, српско име и све што Срб имадијаше.

Та иста религиозним чувством освећена песничка душа Србинова примила је и све духовне песме православне цркве, па прожмала и натопила својим народним мелодијама и претворила у другу народну тековину, да нам без њих ни радости ни жалости нема.

А и сва данашња српска певачка друштва, колико год их има, зачала је и одњихала до ево смеране прве велике певачке славе, Црква и благољепије њезино.

То је кратка историја песме српске, па кад је историја учитељица живота народнога, то и данас и свагда наша —

». . . песма мора бити света,
»Бити чиста,
»Баш ко звезда у висини,
»Што се блиста,
»Мора бити богодана.
»Племенита,
»Мора бити обасјана,
»Истинита,

пашћивали. И данас још већина зајмова, којима се испомажемо, није погодна за нас и више нам чини штете него што се користимо, а пре је било и горе.

Како се ми испомажемо, кад нам је потребан новац?

Најобичније је код нас, да узимамо од трговаца зеленаша новац на храну, а то продавање хране у зелен убија нас најјаче и све више заплете. Продавање хране у зелен узело је у нас велики мах и врло их је мало ратара, који се овим не испомажу. Највише се узима на храну с пролећа па до жетве, кад се старо измакло, а ново још није примакло, па је потреба да се набави храна људска и сточна, за порез, за отплату и камату на зајмове, кад им рокови у то доба падају итд.; ратар, који има велике девојке, највише продаје храну у зелен, да утроши на моду, на коју се у то доба баш највише троши. Код продавања хране у зелен већ губимо, што морамо јевтиније да дамо и напред потрошимо, али није редак случај, да неко узме на храну више него што је после у стању дати, и пошто онај сувишак не може да подмири ни у храни ни у новцу, узима се, да је поново узео новац на другу храну, н. пр. кукуруз.

Како данас наши Срби у Пешти?

Некад није било новчаних установа, кредита и т. д., као сад, особито за Србе није тога било, па је тадањи трговац пештански Наум Бозда основао лепу закладу, за помагање младих Срба трговаца и занатлија почетника у Пешти. Помоћу те закладе подигли су се многи врло ваљани Срби у Пешти, који су у Боздином духу на себе примили старање о тамошњој Привредниковој омладини.

Изабрали су у ту сврху између себе народни одбор, а тај одбор Боздиних питомаца ради врло добро и корисно.

У жељи, да тај свој рад прошире у корист српског народа — а особито омладине, упутио је тај одбор Боздиних питомаца преко свог прочелника пештанског пароха, пречасног госп. Радивоја Бикара, многим познатијим Србима овај позив:

»Мора тећи из дубине,
»Срца здрава, —
»Тако песма све осваја,
»Покорава.«

Тако свежим дахом Цркве Христове инспирирана била је и песма иројског мученика, у симболици Вашој славуја посред трња и окова народне недаће и потиштености, по величини пак надахнућа, по висини етичке вредности и силини националног духа орловског полета, и лета у чисте и светле религионе верско-националних идеала.

Христос је центар новеснице света,

Дух Христов учинио је неуке рибаре и царинике Његовим уловиоцима васељене. Тај дух, када је велике народе старог века напустио дух строге наравствености и услед тога клонула снага народног духа им, на гробовима њихове славе, победнике њихове, дивље варваре подигао је и обратио у питоме носиоце културе.

Хришћанство је постало мати данашње цивилизације, па је и данас и увек једин поуздан темељ истинитог прогреса у свету.

Тај дух Христов пак најчистије и најинтузивније сачуван је у православију. Православије је била латентна снага у држању својих народа и ослобођењу им, оно је са њиховим

»Цело Српство сарађује свесрдно на великом и преважном културном раду нашег Привредника, који је у мало година из свију крајева 11.000 наших ваљаних ђака ишчупао из сиротиње и запуштености и на прави пут упутио, да се радом високо уздигну, да постану од велике користи себи, својима, народу своме, а нарочито и држави нашој.

Наши свештеници и учитељи, који су у сталној и најтешњој вези са најширим слојевима народа, обвезали су — заузимајући се тим начином за ђаке своје — хиљаде и хиљаде породица, помажући, да им се деца на овај јевтини, сваком приступачни начин, најбоље збрину.

Овде у напредној Пешти има стално по неколико стотина Привредникових питомаца на науку, а 17 наших најваљанијих Срба грађана примили су се старања за ту дечицу у сваком погледу.

Мене је тај одбор поставио за свога прочелника. Осим тога читам и тумачим ја омладини на месечним састанцима — и предавања, која готова долазе од Привредника повереницима у сва места. Приређујем шегртима излете у околину, а уз суделовање великошколске омладине одржавамо разноврсна предавања спојена са певањем, декламацијама и т. д.

Привредникова омладина одлична је. Деца не знају прво време ни једног овдашњег језика ни бекнути, али Србин научи брзо језик. господари заволе брзо нашу децу и цене их врло. Зато се и тај наш овдашњи Привредников одбор заузео, да нађе и осигура што више места, па да што више те наше омладине овде лепо и добро збрине. Уједно је решено, да о томе известимо све свештенике и учитеље наше — за које знамо — а они нека позову и упуте све ваљане ђаке, родитеље њихове и све Србе у опште, да се наш свет што више користи овом лепом приликом и уредбом.

Разуме се, да се деца само преко Привредника примају, јер је онде удешено све најбоље и како треба.

Изволите дакле стално сваке године све способне ђаке Привреднику препоручивати, а повереници воде свуд па и овде о свему очинску бригу, али све дописивање може и мора се — као што знате — обављати само преко Привредника.

У Будимпешти, маја 1914.

Са одличним поштовањем и братским поздравом

За Привредников Будимпештански одбор
парох РАДИВОЈ БИКАР.

патњама тесно спојено као њихов добар геније, оно се уткало у све фазе народног живота и славне и жалосне, оно им је очувало народно биће и оно чува и данас народну индивидуалност својим следбеницима.

Па та је иста православна Христова Црква, којој по речима Њезина божанског Основатеља, ни врата адова одолети не могу, по науку, који даје историја песме, која нас је одржала, и данас и увек најчвршћи бедем, ненапустљива котва нашега националног опстанка и напретка, а не обратно; живи и неусахњиви извор нашег националног духа и његове енергије у старању културе и прогреса, те победоносном одолевању свакој сили вражијој.

Само тако уверење учасника у смерној културној светковини, на дан Духова овогодишњих, и сталан *Nöhensehnsucht* наш у тежњи за националним прогресом нашим, биће спремно тло, да сиђе на нас духовски огањ, па да се обистини апостолска жеља моја, да се испуните духом . . . певајући и појући у срцима вашим Господу (Еф. 5, 19.) и да се наоружате натприродном снагом за озбиљни и тешки апостолат верско-националне културе наше у овим лепим а крвљу и наших светлог спомена старих на-топљеним земљама свете круне Стеванове; јер силазак за овог по нас једино спасоносног пу-

Вести из места и из народа.

Парастос. У суботу, 28. јуна (11. јула) о. г. одржан је у оvd. српској православној цркви парастос за блаженоупокојеног наследника-престола надвојводу Фрању Фердинанда и супруге му. Чиноејствовало је овдашње свештенство. На парастосу биле су заступљене све корпорације. Црква је била дупком пуна света. После парастоса је оvd. Српска Женска Задруга давала кољиво.

Свечани парастос одржан је прошлог петка у сарајевској срп.-правосл. цркви за наследника-престола Фрању Фердинанда и супруге му. Чиноејствоввао је митрополит Летица уз асистенцију свештенства. Присутни су били оделни престојници, дворски саветник, владин тајник и други. Након извршеног свечаног парастоса држао је говор прота Димитрије Јанковић, који је изразио дубоко жалење над богумрским атентатом. После говора отпевана је химна.

Српски епископи у Бечу. »Пестер Лојд« јавља, да су на погребу наследника престола Фрање Фердинанда и супруге му у Бечу ради били лично учествовати епископи Мирон Николић, др. Георгије Летић и др. Георгије Зубковић. Они су на погребу хтели да заступају српску цркву митрополије карловачке, али пошто је простор дворске капеле мален, то се није могло остварити присуствовања њихово. Епископи су међутим потражили још истог дана у Бечу министра-председника грофа Тису и замолили га, да изјави краљу израз њихова огорчења због атентата и саучешће у тузи краљевој, као и израз верности владалачком дому од стране епископата, клира и верних митрополије карловачке. Министар-председник се пријатно изненадио доласку српског епископата у Беч и обећао је, да ће њихову изјаву протумачити самоме краљу. Гроф Тиса је уједно уверио епископе, да ће он ускоро приступити решењу српске нар. цркв. атвонимије.

Матица Српска. У последњој седници Књижевног Одељења Матице Српске одлучено је, да се на упражњена стипендијска места распише стечај. Биће упражњено 6 места (од тих 5 евентуално) и то: 3 места за економске науке, 2 за занатлијске школе, 2 места

та. оглушење о добивени науч историје, испуниће на празном одушевљењу и узалудној блудњи лажном културом заведенога духа народног речи пророка Божјег: »Два зла учини мој народ: оставише мене извор живе воде и ископаше себи студенце, студенце испроваљиване, који не могу да држе воде (Јер. 2, 13.) што пак да не буде!

Жалећи из све душе, да се не могу и поновљеном цењеном позиву славног Савеза одавати личним присуством, са немоћи своје, молим, да славни Савез изволи уз скромни мој прилог, примити и ово неколико архипастирских речи у знак мојега интересовања за Вашу културну прославу с једне стране, с друге пак стране у знак барем духовног учашћа мога у њој, те остајем.

У Новом Саду на дан св. великих Царева и равноапостола Константина и Јелене године 1914.

С одличним поштовањем:

Митрофан,

епископ бачки.

за гимназију и реалку, 5 места за све школе, 1 место за учитељску школу, 1 за вишу педагогију и 2 за техничке науке.

Промоција У Будимпешти је положио адвокатски испит г. др. Милан Секулић, а промовиран за доктора права г. Коста Коларовић. У Мармарошвархељу је положио адвокатски испит г. др. Ђорђе Секулић. На пештанском педагогијуму положио је г. Јован Нађвински последњи строги испит и стекао оспособљење за професора грађанских и сличних школа. Честитамо!

Помоћ пострадалим Србима у Босни. Заузимањем др. Милана Јојкића, градског физикуса у Сарајеву, одлучила је зем. влада, да се што пре пружи прва помоћ пострадалима приликом изгреда. Стога је стављено јавно да знања да се сви они сиромашни занатлије, трговци и приватници, којима су радње односно куће приликом изгреда уништене и опљачкане, пријаве код владиног повереника, где ће им се пружити прва материјална помоћ.

Крсна слава. Сомборско Срп. Трговачко Коло, које је требало на Духове да прослави свога патрона, због певачког слета одложила је своју прославу, те ће држати данас на Петров-дан. — Данас ће да прослави свога патрона и Сомборска Српска Занатлијска Задруга. Задруга ће приредити вечеру, на којој ће имати приступа чланови Задруге и њихови гости.

Одговор на гоњење Срба. У Београду су више угледних трговачких радња одбиле трговачке путнике аустријских фабрика који су им нудили робу. У Београду се спремају трговци да откажу свима намештеницима који су из Аустроугарске и то мотивишу гоњењем Срба у Бечу и Сарајеву.

Враћају се из Америке. Триста хиљада Срба и Хрвата враћа се из Америке, да се населе у новоослободене крајеве Србије, где ће свако од њих добити доста земље бадава. Дао би бог, да што пре тамо у Америци не буде више ни једног Србина!

Главна скупштина Српског Учитељског Конвикта у Новом Саду одржана је у четвртак 26. јуна (9. јула) о. г. Из извештаја тога завода види се, да тај завод врло лепо напредује морално и материјално. Прошле године било је у заводу 82 питомца и 29 питомица, а већ за идућу школ. 1914.—15. годину има пријављено 72 питомца и 36 питомица. Са овим је бројем попуњено женско одељење, а за мушко има још 10 места.

Друштво »Змај«, удружење српских књижевника, новинара и уметника одржало је у Срем. Карловцима 23. јуна (6. јула) о. г. своју скупштину. Изнесен је рад друштвени и имовно стање у год. 1913.—14. Извештаји су узети на знање. Са захвалношћу су примљени прилози за мировински фонд изнемоглих српских књижевника, новинара и уметника. Решило се, да се именик приложника за исти фонд унесе у засебну књигу и да им се јавно захвали. Уједно се решава, да се замоле наше институције, да се чешће сете овог заиста потребног, хуманог и корисног фонда. Истога дана је одржана и одборска седница. На њој се решило, да се састави нацрт правила за пензиони фонд за изнемогле књижевнике, новинаре и уметнике. — Савременици Змаја Јована Јовановића умолиће се да напишу своје успомене на нашег песника: да изнесу сећања, анегдоте и друге појединости из пес-

никовог живота, да се исте не би забравиле. Поред тога, ићи ће се у Ст. Футог, Каменицу, Панчево и купиће се подаци и све ствари, слике итд. што се односи на Змаја. — Да би се Змајеве песме што више рашириле у нашем народу православне и католичке вере, приређиваће се по мање збирке Змајевих песама и латиницом. Почеће се са дечјим песмама.

Омладинско вече. У недељу 29. јуна (12. јула) о. г. приређује »Коло Занатлијске Омладине« у Новом Саду своје друго омладинско вече у просторијама Задруге Срба Занатлија. Распоред је разноврстан и одабран, а нарочито истичемо предавање новинара г. др. Каменка Суботића о начелу »Свој своме«.

Оснивање Српског Сокола у Панчеву. На позив неколико покретача сакупила се панчевачка омладина у недељу 15. (28.) о. м. у просторијама Српске Више Девојачке Школе, те је поново основала Српски Соко. Одмах је приступљено конституисању. — У управу су изабрани све сами озбиљни и агилни чланови ондашње српске омладине.

800 ђака уписује се одмах у школу. Кад се у Битољу отворила Трговачко-Занатлијска Вечерња Школа, а у њу се одмах уписало, ни мање ни више, него осам стотина ученика. Народ који толико смисла и разумевања има за учење, имаће и бољу будућност.

Јанзенов биоскоп у Сентомашу. Г. А. Јанзен, управитељ Едисоновог кинематографа, који је прошао доста крајева света, свратио је и у Сентомаш, те је отпочео низ својих представа јуче у суботу. Г. Јанзен ће, поред осталих разних слика и догађаја у живим сликама, приказати и балкански рат. Програм се мења сваки други дан. Стога можемо ово поучно позориште свакоме препоручити.

Вести са стране.

Парница гђе Кајо. Главна расправа о гђи Кајо, која је, како је познато, убила уредника париског листа »Фигара«, водиће се у Паризу од 20. до 25. јула по н. к. Расправа ће бити тајна. Позвано је 50 сведока тужилачке и 20 тужене странке. У француској престоници велико је интересовање и запетост за ову ствар.

Љубав пијана мужа. У Суботици је оставила жена пијаницу мужа И. Немедија. Он се опио и тако пијан отишао је да зове жену натраг својој кући. Жена није хтела да се врати пијаном мужу, а овај јој у пијаном бесу и лудилу сјурio нож у трбух. Жена тешко да ће преболети, а пијаном мужу судиће се.

Кредити за почетнике. Г. Моравиц, председник аустро-угарске банке, оставио је 250.000 круна фонду, да се из њега дају почетни кредити оним млађим Чивутима, који почињу самосталну радњу трговачку или занатлијску. Ти се зајмови морају враћати, да би се тако редом помагали кредитом и остали а и да би се већма бодрио да чува и да тече онај, који је отпочео да ради на своју руку. И наши Срби богаташи могли би се угледати на овог чивутског добротвора.

Нов рекорд у висини. Јављају из Јоханистала, да је авијатичар Лимекогел са својим извршним ауропланом одлетео у висину од 6000 метера и до сад постигао светски рекорд у летењу.

Бивши секретар бугарског краља шпијон. Будимпештанска полиција за-

творила је бившег секретара бугарског краља Рудолфа Пољака, јер је вршио шпијунажу у корист Русије.

Лајтнант шпијон. Шеф железничке станице у Острову приметио је, да лајтнант ц. и кр. 15. регименте Шмит премерава и црта тамошњи железнички мост, који је необично важан. Шеф је јавио то жандармерији, те је један жандарм на лицу места ухапсио Шмита и предао га војној патроли. При премељачини лајтнантова стана утврђено је, да је шпијунирао за Русију.

Бура и град. Из Ходмезевашархеља јављају, да је тамо на Ивањ-дан била бура и падао град, који је уништио 800 јутара усева и починио штету од 200 хиљада круна И у Шиду је прошлог петка беснела бура са силном кишом.

Новије вести.

Срби у Угарској и сарајевски атентат. Разговор пресветлог новосадског великог жупана г. Беле Матковића са сарадником »Ешт«-а: »Не волим да говорим о нашим Србима у погледу атентата на наследника престола у Сарајеву. Ја видим и најбоље знам, да наши Срби немају никакве везе, нити ће се мешати у случају ма какве агитације у Србији. Нови Сад је центрум наших Срба и да постоји ма какав покрет, то би ја досад пријавио. У Новом Саду је мир и ред. Наши су Срби лојални и верни синови мађарске отаџбине, те се никад неће мешати у балканску политику, која би изгледала да је противнаше монархије. У целој држави није ни једна општина ни варош изостала а да није показала у каквој мери осећа бол за губитком свога наследника престола. Трговци у Новом Саду не да су само за време укопа своје радње затворили, него се споразумели и у знак опште жалости затворили своје радње цео дан. У седници градског већа, која се одржала у ту сврху, доказали су Срби представници, да је и њих јако потресла изненадна смрт нашег наследника престола, јер су тога дана били сви присутни како у седници, тако и на парастосу. Вођа наших Срба Његово Високопреосвећенство г. Митрофан Шевић, епископ бачки, како је сазнао за грозно дело, које је извршено над нашим наследником престола, одмах ме је потражио и изразио дубоко жалење надбогумрским атентатом. У Новом Саду се нису никакве ванредне мере предузеле, нити ће се предузимати, пошто нема смисла. Ја сам у том смислу влади већ поднео свој предлог, јер смо потпуно уверени у верност наших Срба«.

Самоубиство једног атентатора. Србин Његош, који је пре више месеци у сред аустријског сабора за време седнице пуцао на министра правде дра Хоенбургера, па због тога осуђен на 15 година робије, извршио је самоубиство у бечкој тавници. Сад је на умору, јер је пререзао себи врат.

После сарајевског атентата. Учиниће се извесне промене и код полицијске управе. У свима круговима стечено је уверење, да полицијске власти у Сарајеву нису биле на врхунцу свога позива, нити су знале ко се све налази у Сарајеву и према томе су атентатори, који су били искључени на пет година из Босне, могли слободно кретати по Сарајеву.

Разне кратке вести.

На Петров-дан ће српски наследник престола Александар давати у двору београдском велики ручак, на којем ће бити и све стране дипломате.

У Њујорк је стигао гроф Михајло Карољи са друговима. Био је одушевљено дочекан.

У Лондону је суд осудио на смрт старицу од 65 година и то због тога, што је убила из револвера свога мужа старца од 72 године.

Јован Летић, трговац у Нов. Саду, преминуо је прошле среде после дугог и тешког боловања у 32. години свога живота. Лака му земља!

Тврди се, да су Срби у Сарајеву, приликом демонстрације, претрпели квара око десет милијона круна.

На граници Босне и Херцеговине увешће се много строжије мере у погледу преласка. Тиме хоће да спрече долазак сумњивих елемената.

Гђа Скерлићка поверила је неколицини књижевника дужност, да се старају о заштити и издавању књижевне оставине њенога пок. мужа др. Јована Скерлића.

Сви активни војници, који су потребни за време великог рада у пољу, имају право да ишту допуст од три недеље дана, да сврше свој посао код куће.

Српске школе у Босни и Херцеговини, које имају своју школску автономiju, биће стављене под строги државни надзор.

Разно.

Енглеz и част.

Године 1815. дође до оштрог сукоба између једног енглеског и једног пруског официра. Узајамне увреде биле су тешке и могле се само мачем спрати. Али како је у то време отаџбина од њих захтевала да на прво место одговоре својим дужностима, то би решено, да се после битке за време примирја тај спор реши.

Битка је прошла и заједничка војска, пошто је потукла Корзиканце, ушла је у Париз. Прус је и заборавио на двобој Кад једног дана добије он писмо, којим га Енглеz опомиње на решење спора. Уједно му је назначио место и кад треба да дође. Прус шта је могао но да оде.

Дошао је први на место одређено за двобој. После мало указаше се и једна кола у којима је требао бити Енглеz. Али кад су иста стала, на Прусово највеће изненађење од Енглеза не беше ни трага. Место њега дошао је један млад и елегантно обучен џентлмен, који зачуђеном Прусу предаде једно писмо, које је овако гласило.

Господине друже!

Дан и сат, када имамо да решимо наш спор, ближи се.

Ја сам се међутим известио, да сте ви одличан стрелац и по томе више је но сигурно да бисте ме убили, тим пре, што ви први пуцате. Такође сам се известио да је пруски закон веома строг за дуеланте и моја смрт би вам навукла само неприлике.

Али двобој се мора одржати, јер ми смо дали своје часне речи. Па како је сигурно да бих ја пао од ваше руке, а не ви од моје, то ћу се ја убити. Тако ћу и ја и ви бити задовољни, а ви нећете повући казну.

Ваш поштовалац
Маумазел.

Прус је мислио да је ово шала.

Али у дванаест часова у које је време имао бити двобој, он је добио извештај, да је Енглеzвршио самоубиство.

ЛИСТАК.

»О, тата, тата« . . .

У једној гостионици седело је једно мало, али лепо друштво, те се красно веселило. У друштву се налазио добар друг, брат и пријатељ. Последњи је врло редак гост. А зашто је међу својим друговима, браћом и пријатељима редак гост? Ожењен је! Наравно, добар друг и пријатељ, а редак гост ту — па се друштво добро провађало и својски веселило. Веселе је подуже трајало тако, да је било врло мало сати кад се »ожењен пријатељ« кући одбатрао. Другови су га песмом отпратили до близу његовог дома и весело се растадоше с њиме. Још му је у ушима била песмица: »О, тата, тата« . . . и он, живидукајући уђе у собу и весело поздрави жени зору. Даље није могао ништа рећи, јер му је жена узела реч и држала »дивну придику«. Он је почетак и један део беседе саслушао, али краја није могао дочекати, јер је почео хркати. Но није ни то дуго трајало; он осети, да му неко озбиљно смета миру и да га именом зове. Једва протрља очи и почне тихо: »О. тата, тата« . . .

»Та какви тата? Шта је ово?«

Он, сиромаш, не отвара очи, него живиди омиљену арију. Али кад се уверио, да се младој госпи та арија никако не допада, тешко отвори очи и погледа. Крај постеље стојала му је жена и нешто имађаше у руци.

»Шта је ово?«

»Кључ«, одговори муж.

»То није наш кључ, речи чији је?«

»А Бог ће то знати.«

За тим она и другу руку дигне, те запита, шта је то, што му сад показује. Муж флегматично погледа и рекне:

»Марама.«

»То ја знам, али није твоја, прекрасно мириши, чија је?«

»А Бог ће то знати.«

Сад стану из жене куљати речи као ватра из Везува. Грми, сева, пуца, да се чисто и кревет мужевљев тресе; по креденцу се празне чаше куцају, Чудо! мислиш, настао је страшни суд. После подуже времена наступи тишина и хркање настаде.

. . . Давно је већ пекло сунце, кад се наш весељак дигао из постеље. Дува и све се хвата за главу, налик му је ова на велику празну чутуру, Сад виче жену, служавку, хтео би да се мало водом расхлади, но нико се не одзива. Пође да их сам потражи, али — празна кућа! Није знао шта да мисли. Што му је требало сам је себи донео; обукао се, затворио кућу и отишао. При поласку се уверио, да на огништу нема ни ватре, а још мање да се ручак спрема.

Потражи своје друштво »на пиву«. Није ништа приповедао ма да су га његови другови запиткивали. Само је рекао, да ће с њима у гостионици ручати. Тако му је жена рекла, јер се код куће — »пере рубље.«

Два дана је већ прошло, а наш весељак не зна где му је жена; али зато он красно живи; сваку ноћ до зоре поред песме: »О, тата, тата«.

»Нешто се то рубље дуго пере«, веле другови смеиући се.

Једном од другова повери своју незгоду, а овај му је наравно у шали саветовао, да оде у капетанију и да да добовати, можда ће се жена наћи.

Трећи дан добије од жене, која је чула како јој мужић живи, писамце, у којем му јавља, да је она код своје пријатељице, али неће више с њиме да живи, јер је у његовом џепу нашла туђ кључ и туђу мирисаву мараму. Сад се наш весељак као кроз сан сети онога јутра и севне му пред очима да то мора да је масло његових другова, те кад се уверио, да је заиста тако, оде жени, исповеди истину и данас су измирили. . . .

На своје се другове сад мало као срди; рекао им је, да то није била баш згодна шала, јер прво: неће ожењен ни штети ни смети више долазити у друштво нежењених, па ма и

наче били најбољи другови и пријатељи, а друго може и њих нежењене снаћи да се ожене, па кад би се онда њима тако што десило били им било право?

Другови му ништа не веле, но само онако тихо, увек у место одговара почну: »О, тата, тата« . . .

Ма да је страдао, насмеши се. Та му је успомена ипак мила. . . .

Сентомаш.

—к.

Шала.

— Из признања. Оптужник (својем браниоцу): »Вама и вашој лепој одбрани имам да захвалим, што ме је суд прогласио за невини, — платити Вам не могу, јер немам — но дозволите, да Вам из признања пошаљем једну шунку од украденог бравца!«

— Прост узрок. А.: »Нешто је она тамо госпођа мало бледа; мора бити да јој штагод фали. Б.: »Фали јој руменило.«

— Уљудан човек. Старија девојка (њежно): »Шта, господине Костићу, Ви никако још да се ожените?« Костић: Молим, хоћу, али кад се Ви прво удате?«

— Насео. А.: Збиља, господине докторе, овај час разговарао сам се с Вашим колегом докторем Јовићем, који вели, да годишње залужује 40.000 К. Шта ви мислите о томе? Б.: 40.000 К? Хм, тај мора да Вас држи за двапут глупавијег од мене, јер је мени пре неки дан рекао, да годишње заслужује 20.000 К.

— Тај зна. Овде нећу сврнути, ту мора бити да вино не ваља, јер у гостиончара није нос црвен.

— Радознао. Веровник: »Ја већ видим, да Ви нећете да ми платите; но ја ћу већ наћи средства, како да од Вас новац добијем!« Дужник. »Збиља? Та Ви ћете ми учинити велику услугу, ако и мени кажети та средства, — јер ја никако не могу да се довијем, како до новца да дођем.«

— Заједљив одговор. Глумац (представља Рихарда III. на једној омањој позорници): »Коња дајте, коња, па да вам дам једну краљевину!« — Глас са галерије: А зар не би био добар и каква магарац? — Глумац: »Зацело, ходите само доле!«

— Расејан. Лекар: »Од када ви тако тешко чујете?« — Болесник: Од кад сам се родио, као што веле моји старији.« — Лекар: »Хм, а да ли сте пре тога могли добро чути оно, што Вам се говорило?«

— Добра мати. »А што се тако радујеш?« — »Зато, што ме је овај час мати истукла.« — »Па зато се ти радујеш?« — »Јесте зато, јер сад колача не фали!«

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО РУСАНДА

У МЕЛЕНЦИМА

(у Торонталској жупанији) — у јужној Угарској

Отворено је од 1/14. маја до

1/14. септембра сваке године.

Специјално лечи: севотине, хроничну реуму, скрофулу у свима њеним облицима и појавама. Кожне болести, које нису у стању биле никакве лековите масти излечити, — нарочито Psoriasis и Prurigo. Код женских неуредан крвоток и живчане болести. Сигуран успех у лечењу костобоље Caries-Necrosis-a, у коме премашује најчувенија интернационална купатила.

Станови се састоје из четири модерно удешена хотела са 74 собе, курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк, са удобним клупама, — гласовир, куглана, билијард, стоји на расположењу купалишним гостима. Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно.

Управа купатила Русанда.